

Trine Louise Sauro Indrebø

Foreldreskap i Norge sett fra et etnisk minoritetsforelders perspektiv

Parenting in Norway from an ethnic minority
parents' perspective

Bacheloroppgave i Barnevern

Veileder: Samita Wilson

Mai 2024

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Trine Louise Sauro Indrebø

Foreldreskap i Norge sett fra et etnisk minoritetsforelders perspektiv

Parenting in Norway from an ethnic minority parents' perspective

Bacheloroppgave i Barnevern
Veileder: Samita Wilson
Mai 2024

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosialt arbeid

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Denne oppgaven undersøker hvordan etniske minoritetsforeldre opplever å oppdra barn i Norge og hvilke tiltak som kan iverksettes for å støtte dem. Etniske minoritetsbarn er overrepresentert i barnevernstjenesten, og i denne oppgaven ser vi på ulike faktorer som påvirker forholdet mellom barnevernet og etniske minoritetsfamilier. Oppgaven fant flere utfordringer etniske minoritetsforeldre så på som vanskelige i foreldreskapet sitt, blant annet sosioøkonomiske faktorer, underliggende fordomsfulle holdninger og ulik forståelse for hva som er til barnets beste. Gjennom Bronfenbrenner sosialøkologiske utviklingsmodell kan en se hvordan utfordringene påvirker ulike systemnivåer og relasjoner, som igjen påvirker barna og familien.

Kjernen til etniske minoritetsforeldres utfordringer lå i frykten for barneverntjenestens posisjon og makt. Mange synes de ble urettferdig vurdert som foreldre basert på majoritetssamfunnets og barnevernstjenestens individualistiske kultur. Mange av de kollektivistiske verdiene foreldrene hadde med seg fra hjemlandet ble derfor nedprioritert hos barna og i møte med ulike offentlige instanser. Vurderingssituasjonen kan knyttes til hvordan flere forskere mener barnevernstjenestens rammeverk baserer seg på vestlige verdier. Observasjoner basert på tilknytningsteorien og prinsippet om barnets beste får kritikk for å være utilstrekkelig for etniske minoritetsfamilier på grunn av forskjellig oppfatning om hva som anses som «riktig» oppdragelse. Oppgaven fant at mange etniske minoritetsforeldre følte de ikke ble vurdert som «gode nok» foreldre.

Dette viser til at det er et behov for å gi ekstra støtte til etniske minoritetsforeldre i møtet med en ny kultur. For å oppnå dette foreslås det å øke den flerkulturelle kompetansen, bruke mer tid på kommunikasjon, være bevisst på minoriteters situasjon og egne holdninger som barnvernsarbeider.

Abstract

This thesis explores how ethnic minority parents experience raising children in Norway and what measures could be implemented to support them. Ethnic minority children are overrepresented in child welfare services. This study found various factors that affect the relationship between the child welfare system and ethnic minority families. It identified several challenges ethnic minority parents perceived as difficult in their parenting, including socio-economic factors, underlying prejudiced attitudes, and different understandings of what is best for the child. Through Bronfenbrenner's social-ecological model of development, one can see how these challenges affect systems and relationships, which in turn affect the children and the family.

The main reason for the ethnic minority parents' reluctance stemmed from the fear of the child welfare service's position and power. Many parents felt they were unfairly judged based on the perception of the majority of society and the individualistic culture of the child welfare service. Many of the collectivistic values the parents brought from their home countries they felt were devalued of their children and the authorities.

Several researchers claimed that the framework of the child welfare services is based on Western values. Observations based on the attachment theory and the principle of the child's best interest are criticized for being insufficient for ethnic minority families due to differences in what is considered as "correct" parenting. This study found that many ethnic minority parents did not feel they were "good enough" parents in the eyes of the Norwegian Society.

The results indicate a need to provide additional support for ethnic minority parents' role in getting into a new culture. To achieve this, it is proposed to increase multicultural knowledge, spend more time on communication, be aware of minorities' situations, and one's own attitudes.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	4
1.1 Bakgrunn for tema og barnevernsfaglig relevans.....	4
1.2 For forståelse	5
1.3 Oppgavens oppbygging.....	6
1.4 Avgrensing	6
1.5 Begrepsavklaring	7
1.5.1 Etniske minoritetsfamilier	7
1.5.2 Oppdragelse og foreldreskap	7
2. Valg av metode	8
2.1 Søkestrategier	8
2.2 Ekskluderings- og inkluderingskriterier.....	9
3. Teoretisk rammeverk og annen litteratur	9
3.1 Etnosentrisme	9
3.2 Ulike forståelser av barnets beste	10
3.3 Bronfenbrenners sosialøkonomisk utviklingsmodell	11
3.4 Sosioøkonomiske faktorer	13
3.5 Kollektivistisk og individualistisk kultur.....	14
3.6 Tilknytningsteori – et vestlig fenomen?.....	15
4. Sentrale funn	16
4.1 Foreldreskap i det norske samfunnet.....	17
5. Drøfting	18
5.1 Et normløst samfunn.....	18
5.2 Forventninger.....	21
5.2.1 Økonomiske forventninger.....	21
5.2.2 Forventninger fra samfunnet	22
5.3 Frykten for barnevernet.....	22
5.3.1 Vurderingen av omsorgsevne	23
5.3.1 Forståelse av barnets beste.....	23
5.4 Støtte i rollen som forelder	24
6. Konklusjon	25
7. Referanser	27

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for tema og barnevernsfaglig relevans

Norge har de siste tiårene opplevd en større økning av innvandrere, noe som har gjort Norge til et flerkulturelt samfunn (Skytte, 2019). Foreldre som har migrert til Norge kan spesielt møte på ulike utfordringer i møtet med en ny kultur. Foreldreskap kan i seg selv være en omstilling til noe nytt, men å måtte utøve det i en helt annen kultur enn det man vokste opp i, kan for mange oppleves som skummelt og utfordrende. Den norske kulturen kan for mange virke helt annerledes i form av nye språklige, kulturelle og økonomiske kontekster (Tembo & Studsrød, 2017). I det nye vertslandet vil etniske minoritetsforeldre møte flere former av forventninger fra samfunnet. Disse forventningene kan føre til utfordringer dersom de står i strid med forventningene man vokste opp med i hjemlandet.

I dag er barn med etnisk minoritetsbakgrunn, altså innvandrerbarn og barn med en eller to utenlandsfødte foreldre, ifølge statistikken overrepresentert i barnevernet (Bufdir, u.å.). Ifølge Bufdir hadde 27% av barn med innvandrerbakgrunn hjelpetiltak i barnevernet i utgangen av 2022 (Bufdir, u.å.). Samtidig har ifølge Ipsos-undersøkelsen (2017) personer med etnisk minoritetsbakgrunn svart at de har minst tillit til barnevernstjenesten av alle de norske velferdsinstitusjonene. Dette viser det ambivalente forholdet mellom barneverntjenesten og etniske minoriteter. Denne mistilliten styrkes av at man ofte hører mye forskjellig om barneverntjenesten – alt fra å redde familier til at de bare tar barn (Fylkesnes et al., 2015). Det er derfor forståelig at den norske barneverntjenesten blir møtt med kritiske øyne. For at barneverntjenesten skal fungere effektivt er det viktig at de har tilliten i samfunnet. Denne mistilliten kan føre til at foreldre som trenger hjelp, ikke oppsøker eller får den hjelpen de trenger.

Det er ikke bare utfordrende for familier og foreldre å navigere seg gjennom en ny kultur, men det kan også være utfordrende for barnevernsarbeideren. For barnevernsarbeidere er det viktig å ha kunnskap om hvordan kulturelle verdier kan påvirke oppdragelsen. De må også kjenne til hvordan situasjonen til minoriteter kan påvirke deres valg av oppdragelsesmetoder og mål (Jávo, 2010). Barneoppdragelse kan være ulik i andre land og formes gjerne etter kultur. I møtet med foreldre og familier med et annet verdsett, kan dette føre til misforståelser

mellom partene. Slik som fysisk avstraffelse som oppdragelsesmetode, som er ansettes som akseptabelt i mange land, vil i Norge være helt uakseptabelt og ulovlig. Fysisk avstraffelse er en grunn til at barneverntjenesten griper inn, og dette kan oppleves som et kultursjokk for etniske minoritetsforeldre. En måte å forhindre kultursjokk på er å øke den kulturelle kompetansen i barnevernstjenesten.

For å kunne bedre forstå etnisk minoritetsfamiliens situasjon, har jeg derfor valgt å se på oppdragelse og foreldreskap fra et etnisk minoritetsforeldres perspektiv. For å kunne bedre utføre et helhetlig arbeid for barn med minoritetsbakgrunn er det viktig å se på barnets hjemmesituasjon som i stor grad påvirkes av foreldrene. Foreldrene er barnets nærmeste og viktigste omsorgsgivere, og det er derfor viktig å forstå hvordan møtet med en annen kultur kan føre til utfordringer for foreldrene og barna. I tillegg er det å ha kunnskap og forståelse for barnevernstjenestens sentrale rolle i samfunnet, og spesielt i etniske minoriteters liv, en måte å forhindre uheldige hendelser og misforståelser. Jeg har derfor valgt å utforme problemstillingen min slik:

«Hvordan opplever etniske minoritetsforeldre å oppdra barn i Norge?»

1.2 Forforståelse

Valget av tema kommer av økningen av mangfold av minoriteter og nye kulturer i Norge. Minoriteter og immigranter er et tema som ofte kommer opp i politikken og er et dagsaktuelt tema. I løpet av utdanningsforløpet har det vært et stort fokus på hvordan barnevernstjenestens samarbeid med minoritetsfamilier og barn kan være utfordrende, men et viktig tema. Det har ikke vært like stort fokus på foreldrenes opplevelse, som igjen kan ha en betydning for barnas utvikling. Derfor ønsket jeg å se nærmere på hvordan det oppleves å oppdra barn i en ny kontekst. Jeg er selv en person av to kulturer, og har selv merket hvordan det er å bli dratt mellom flere kulturer. På mange måter kan jeg relatere til hvordan det oppleves for et barn og hvilke utfordringer det bringer med seg. Selv om det var utfordrende å prøve å balansere to kulturer, vil jeg tørre å påstå at det er må ha vært enda vanskeligere for min mor som har vokst opp med et sett verdier, å oppdra et barn i et land med helt nye og annerledes verdier.

Det er som nevnt et ambivalent forhold mellom barnevernstjenesten og etniske minoriteter. Det norske barnevernet har derfor en betydningsfull oppgave om å kunne opparbeide tillit i de etniske minoritetsgruppene. For en fremtidig barnevernspedagog, er det relevant å kunne forstå etniske minoritetsforeldres ulike påvirkninger fra de ulike systemnivåene og perspektiv. På den måten kan man få et annet perspektiv på en utfordring, og bedre forstå hvordan det kan oppleves annerledes for noen andre. Slik kan en skape en større forståelse for andres situasjon og dermed kunne utføre et bedre samarbeid med foreldrene for å kunne gi nødvendig hjelp hos de som trenger det.

1.3 Oppgavens oppbygging

Oppgavens oppbygging er delt opp i innledning, teori, sentrale funn, drøfting og konklusjon. I innledningen presenteres problemstilling, tema og sentrale begreper. I teoridelen vil jeg gå i dybden på Bronfenbrenners sosialøkologiske modell, kollektivistisk og individualistisk kultur, etnosentrisme, ulike forståelser av barnets beste og kritikk av tilknytningsteorien for senere å kunne belyse og drøfte hvordan foreldreskap oppleves i Norge fra et etnisk minoritetsperspektiv. De utvalgte artiklenes funn blir presentert i sentrale funn. Deretter vil drøftingsdelen være basert i hovedsak på funnene fra artiklene «Defining «Good Enough» Parenting» (Tembo-Pankuku & Studsrød, 2022), «Governing the family: immigrant parents' perceptions of the controlling power of the Norwegian welfare system» (Tembo et al., 2021), kapittel 4 i «Konflikt, fellesskap og forandring: foreldreskap og sosial kontroll i innvandrede familier fra Pakistan, Somalia og Sri Lanka» (Friberg, 2019) og «Foreldreskap i ny kontekst: når mor og far har migrert til Norge» (Tembo & Studsrød, 2017). Jeg vil også bruke annen litteratur for å bygge oppunder oppgaven for å styrke troverdigheten. Funnene vil til slutt bli oppsummert i konklusjonsdelen.

1.4 Avgrensing

Foreldreskap i et etniske minoritetsforeldres perspektiv består av mange ulike faktorer, meninger og opplevelser. Artiklene beskrev mange faktorer og opplevelser, men på grunn av oppgavens omfang har jeg valgt å avgrense oppgaven til kun et utvalg av disse. Faktorene tar utgangspunkt i tre ulike ståsteder: foreldrenes, samfunnet og barneverntjenesten. Det ambivalente forholdet mellom barneverntjenesten og etniske minoriteter er komplekst, og jeg har derfor ønsket å se på ulike årsaker som påvirker dette forholdet fra flere systemnivåer og

vinkler. Det er verdt å merke seg at det finnes mange andre faktorer som påvirker etniske minoritetsforeldres opplevelser, men de vil ikke bli diskutert i denne oppgaven.

1.5 Begrepsavklaring

For å holde oppgaven ryddig og oversiktlig, skal jeg redegjøre for noen av begrepene som blir brukt i oppgaven.

1.5.1 Etniske minoritetsfamilier

Etnisitet kan forstås som en gruppe som deler noen felles grunnleggende karakteristikk, som for eksempel religion, verdier, språk eller nasjonal opprinnelse (Skytte, 2019). En minoritet kan beskrives som en gruppe med mennesker som er i mindretall i forhold til resten av befolkningen. På den andre siden har vi majoriteten, som beskriver et flertall av befolkningen som deler særegne fellestrekk. Begreper som «flyktninger», «innvandrere», «migranter» og «etniske minoriteter» blir ofte brukt om hverandre (Fylkesnes et.al., 2015).

Dersom vi ser på barn med innvandrerbakgrunn fra andre land i EU- og EØS-land, USA og andre vestlige land, sammenlignet med barn uten innvandrerbakgrunn, vil man ikke se noe stor forskjell på om barna og familiene har vært i kontakt med barnevernet eller ikke (SSB, 2016). Den største forskjellen er mellom barn med foreldre med bakgrunn fra Asia, Afrika og europeiske land utenfor EU og EØS i forhold til barn uten innvandrerbakgrunn (SSB, 2016). Hovedfokuset vil derfor være på familier fra disse områdene. I denne oppgaven refereres etniske minoritetsfamilier til familier med bakgrunn fra ikke-vestlige land. Det finnes flere begrep som er av samme betydning slik som «innvandrerfamilier», «etniske minoritetsfamilier» og «familier med minoritetsbakgrunn», men for å holde det oversiktlig bruker jeg «etniske minoritetsforeldre» i oppgaven.

1.5.2 Oppdragelse og foreldreskap

I oppgaven vil jeg undersøke hvordan etniske minoritetsforeldre opplever å oppdra barn i Norge, og det er derfor relevant å redegjøre for hva oppdragelse er. Med oppdragelse menes omsorgspersonenes oppgave i å veilede barns utvikling slik at de vokser opp og blir

selvstendige og har mulighet til å mestre det livet tilbyr (Ulvund, 2023). Jeg vil bruke begrepene barneoppdragelse og oppdragelse om hverandre. For å kunne se nærmere på etniske minoritetsforeldres opplevelse, vil jeg også bruke begrepet foreldreskap. Foreldreskap kan forstås som personer som har og oppdrar barn. Fra et juridisk perspektiv, vil et foreldreskap medføre rettigheter og plikter for foreldrene, men i denne oppgaven vil dette ikke være relevant (Regjeringen, u.å.). For å svare på oppgaven bruker jeg barneoppdragelse som «det praktiske» og foreldreskap som «opplevelsen» av å være en forelder.

2. Valg av metode

Metoden som blir benyttet for å svare på problemstillingen, er en litteraturstudie. En litteraturstudie innebærer å systematisk søke gjennom relevant litteratur fra forskningsartikler som har blitt publisert tidligere (Dalland, 2018). Deretter vurderer man kritisk om disse er av kvalitet og relevans til å svare på problemstillingen. Litterære studier har en del fordeler slik som å gi en helhetlig oversikt over personers opplevelser (Dalland, 2018). For å belyse problemstillingen har jeg derfor valgt å bruke et systematisk og supplerende litteratursøk for å finne tidligere forskning.

2.1 Søkestrategier

Søketjenestene Oria og Idunn er benyttet til å finne relevant litteratur til problemstillingen. Målet med søkene var å finne fagfelles vurderte artikler som kunne gi et innblikk i forholdet til etnisk minoritetsforeldre og foreldreskap i Norge, ulike faktorer som spiller inn og hvordan dette påvirker forholdet til det norske barnevernet. For å finne forskjellige innfallsvinkler har jeg brukt søkeord som «innvandrerfamilier», «etniske minoriteter», «immigrantforeldre», «barneverntjenesten», «barneoppdragelse» og «foreldreskap». Ved å bytte ut ulike søkeord og uttrykk om hverandre har utvalget av relevante artikler og annen litteratur blitt bredere.

I tillegg til innledende søk etter kildemateriale til å belyse problemstillingen, foretok jeg også supplerende søk. De supplerende søkene ble brukt til å gjøre et dypdykk i ulike teorier og litteratur til å bygge opp oppgaven. Dette gjorde jeg gjennom ulike søk på spesifikke teorier og temaer, litteraturanbefalinger og anbefalinger om relevante forfattere fra veileder og gå igjennom tidligere pensum.

«Snowballing» eller snøball-metoden ble også brukt for å finne relevante artikler. Metoden er en referansesporing der du ser på kildehenvisninger for å selv kunne vurdere om en skal utforske kilden videre (Greenhalgh & Peacock, 2005). Jeg så også på andre artikler, bachelor- og masteroppgaver, som har tilnærmet likt tema, for å finne andre relevante artikler som ikke kom opp under de andre søkeprosessene.

De fleste artiklene kommer fra det supplerende søket og gjennom «snowballing».

2.2 Ekskluderings- og inkluderingskriterier

For å kunne snevre inn på resultatene i det systematiske søket har jeg valgt å fokusere på artikler som ikke er eldre enn 10 år, altså ikke eldre enn fra 2014. Dette kommer av at jeg ønsker å bruke nyere forskning slik at det i størst mulig grad er relevant for dagens samfunn. Temaet er stadig under endring, og eldre forskning vil derfor ha mindre relevans. Dette gjelder likevel ikke all litteraturen, som for eksempel i teoridelen. Dette kommer av at teoriens relevans og poeng fortsatt er anvendbar selv om de ble publisert for en stund siden. Jeg har også lagt vekt på at artiklene jeg har valgt ut inneholder samtaler og meninger fra foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn, på bakgrunn av at det er høyst relevant for problemstillingen. Geografisk sett har jeg også valgt studier som har blitt utført i Norge fordi problemstillingen tar forbehold i en norsk kontekst.

3. Teoretisk rammeverk og annen litteratur

I teoridelen vil jeg belyse noen teorier, samt relevant litteratur for å kunne drøfte problemstillingen videre i drøftingsdelen.

3.1 Etnosentrisme

I beskrivelser som omhandler kulturmøter kan man møte på begrepet etnosentrisme. Begrepet beskriver når man setter sin egen kultur i sentrum og kun ser andre fra sitt eget kulturelle ståsted (Jávo, 2010). Man oppfatter sin egen kultur som sannheten og riktig, og mener at alle andre burde dele de samme kulturelle verdier og normer. Slike tanker finnes ofte innad i majoritetsbefolkningen, der de føler på en slags maktarroganse og kulturell overlegenhet

(Jávo, 2010). Begrepet kan også knyttes til nedlatende holdning mot majoriteten og minoriteters stolthet (Jávo, 2010).

Immigranter og flyktninger, eller andre etniske minoriteter, som kommer til Norge er ofte et debattert tema. Et eksempel er de pågående krigene i Europa og Midtøsten. Dette fører til at mennesker må flykte fra sitt eget hjemland, og ifølge David De Coninck (2023) kan vi se at vestlige land føler seg mindre truet av flyktninger fra Europa. Han mener grunnen er at flyktninger og innvandrere fra andre vestlige land deler mange av de samme verdiene og systemene (De Concik, 2023). Han viser til at vestlige land føler seg i større grad truet av ikke-vestlige migranter på grunn av redselen for at de skal føre med seg konservative verdier om likestilling av kjønn, seksualitet og makt (De Concik, 2023). Det kan tyde på at det er en underliggende etnosentrisk holdning i vestlige land om at deres kultur er den reelle løsningen. Dette kan videre føre til ikke-vestlige-foreldre som kommer til Norge blir møtt med underliggende fordommer om hvilke verdier de bærer med seg fra sitt land og viderefører til barna sine.

3.2 Ulike forståelser av barnets beste

Barnevernstjenesten har et grunnleggende og sentralt prinsipp de må følge i arbeidet de gjør. Prinsippet om barnets beste. Dette prinsippet er hjemlet i loven under Lov om barnevern 2021 § 1-3. Barnets beste, og lyder slik:

«Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Barnevernets tiltak skal være til barnets beste. Hva som er til barnets beste må avgjøres etter en konkret vurdering. Barnets mening er et sentralt moment i vurderingen av barnets beste» (Barnevernsloven, 2021, § 1-3.)

Prinsippet blir godt beskrevet i ordlyden *«Ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn»*, som vil si at alle avgjørelser som blir tatt i forhold til barnet og familien, skal komme barnet til gode (Barnevernsloven, 2021, § 1-3.). Prinsippet er også forankret i FN's barnekonvensjon artikkel 3 (*Convention on the Rights of the Child*, u.å.). Dette vil si at barnevernet er forankret etter loven til å prioritere det som hovedsakelig er best for barnet før andre faktorer. Utfordringen ligger i at det finnes

forskjellige meninger om hva som er barnets beste, og det må derfor gjøres nøye vurderinger før avgjørelsen blir tatt. Spesielt i møte med andre kulturer kan dette være utfordrende. Barnets beste er ikke entydig gitt, noe som gjør det til et komplisert prinsipp å vurdere (Kipperberg, 2015). Barnets beste omhandler grunnleggende behov som ikke er fastsatte, men som må sees i sammenheng med de samfunnsmessige, kulturelle og kontekstuelle forholdene (Bunkholdt & Kvaran, 2021). Ofte kan foreldre som har en bakgrunn fra en annen kultur ha et annerledes syn på hva som er til barnets beste og hvordan man skal oppnå det (Bunkholdt og Kvaran, 2021). Barnevernet har blitt kritisert for at deres forståelse av barnets beste representerer et vestlig syn på barnet (Kipperberg, 2015). I et multikulturelt samfunn kan forståelsen av barnets beste påvirke hvordan etniske minoritetsforeldre opplever foreldreskap i Norge.

3.3 Bronfenbrenners sosialøkologisk utviklingsmodell

Denne modellen er tatt med for å vise hvordan de sosiale og kulturelle kontekstene har en påvirkning på etniske minoritetsforeldres opplevelse av å oppdra barn i Norge.

Urie Bronfenbrenner (1979) skapte en utviklingsøkologisk modell som beskriver økologisk og dynamisk perspektiv på menneskers utvikling gjennom livet (Gulbrandsen, 2017). Den går ut på at det finnes ulike systemnivåer som påvirker menneskets utviklingsprosesser.

Utviklingsprosesser settes i gang av sosiale møter mellom mennesker, og for å forstå disse er det nødvendig å se på de andre deltakerne i prosessen. Menneskelig samspill skjer innenfor sosiale og kulturelle rammer som former handlingsrom og kvaliteten på opplevelser (Gulbrandsen, 2017). For å kunne forstå hvilken betydning dette har for utviklingsprosessen til et individ, er det relevant å se på de sosiale og kulturelle kontekstene samspillet foregår i (Gulbrandsen, 2017). Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell fremhever betydningen av stabilitet og like forventninger både hjemme og i miljøene rundt for barnets utvikling.

Teorien fokuserer på hvordan ulike systemer og miljøer i barnets omgivelser påvirker hverandre. Modellen består av fem systemer: mikro-, meso-, ekso-, makro- og tidssystemet. I denne oppgaven vil jeg kun beskrive de fire første systemnivåene.

Mikrosystemet er miljøet personen er i, altså stedet og den sosiale settingen som følger med (Gulbrandsen, 2017). For en minoritetsforelder kan noen av disse miljøene være hjemme, jobben, venner eller families hjem. De sosiale relasjonene, roller og aktiviteter som foregår innad i systemet er viktige faktorer i mikrosystemet. For eksempel i en rolle på mikronivå kan være en far med minoritetsbakgrunn. Han kan ha rollen som venn når han møter bekjente, hjemme kan han regnes som familiens overhode og når han er utenfor hjemmet inntar han rollen som en minoritet i det norske samfunnet. Her kan man se på hvordan de sosiale relasjonene påvirker personen.

Mesosystemet innebærer forbindelsene en person har mellom ulike miljøer som personen deltar i (Jávo, 2010). Et miljø kan for eksempel være når et barn starter på skolen vil det skape en forbindelse, altså et mesosystem, mellom skolen og hjemmet. I Norge er det mange tiltak som utføres for å styrke og etablere barnas mesosystem: foreldremøter, kontaktmøter og foreldredager på skolen (Gulbrandsen, 2017).

Forbindelser og prosesser som skjer mellom to eller flere miljøer som personen ikke nødvendigvis selv deltar i, men likevel påvirker personen, utgjør **eksosystemet** (Gulbrandsen, 2017). I utviklingspsykologien hos barn blir dette ofte knyttet opp til foreldrenes arbeidssituasjon. Foreldrenes arbeidssituasjon er ikke noe barna aktivt deltar i, men som kan influere barna.

Makrosystemet er det overordnede aspektene i forhold til det kulturelle (Gulbrandsen, 2017). Makrosystemet er ikke et system som omringer de andre systemene, men gjennomtrenger alle de andre systemene (Gulbrandsen, 2017). Dette kan være ideologier og trossystem som skaper grunnlag for enigheter i et samfunn. Det kommer til uttrykk igjennom dagligdagse valg og forklaringer, i gjensidige forventinger og vurderinger og i naturliggjorte væremåter (Gulbrandsen, 2017).

Det er mulig å analysere enhver prosess i modellen ved å se på makroaspektet. Vi kan for eksempel se på roller som ble nevnt i mikrosystemet. Ifølge Bronfenbrenner er det aktiviteter og relasjoner som er forventet av en person med en spesifikk posisjon i samfunnet, samt

forventingene som samfunnet har til vedkommende (Gulbrandsen, 2017). Han viser til at samfunnet har en forventning til «normal» oppførsel hos noen roller. Et eksempel er det norske samfunnets meninger om hvordan en forelder skal utøve god omsorg for et barn, men også hva som ikke er bra for et barn. Dette er tanker som ofte er selvfølgeliggjorte i befolkningen, som vil si at man sjeldent ta seg tid til å reflektere over dette (Gulbrandsen, 2017). For profesjonelle kan denne naturaliserte tankegangen bli tatt for gitt i møtet med etniske minoritetsfamilier, som ofte har et annet synspunkt, og det er viktig å kunne sette av tid til å reflektere slik at deres ønsker og meninger blir møtt med respekt i majoritetssamfunnet.

3.4 Sosioøkonomiske faktorer

Skytte (2019) legger vekt på at det er viktig å huske på at etniske minoritetsfamilier er svært ulike, det finns høyt utdannede med gode jobber, men samtidig finnes det også en del familier som er underpriviligerte. Hun viser også til at de er overrepresentert blant lavinntektsfamilier. Spesielt mange av disse barna får hjelpetiltak for å styrke de økonomiske kårerne ved å indirekte eller direkte få tiltak gjennom barnevernet (Bufdir, u.å.). Hun legger til at slike forhold kan påvirke barnas utviklingsmuligheter. Dersom de sosioøkonomiske vilkårene er dårlige, kan det oppleves som en påkjenning både psykisk og fysisk for foreldrene, og dette kan igjen gå utover barnas utvikling (Bunkholdt & Kvaran, 2021). Sosioøkonomiske faktorer kan være sosialt nettverk, jobbsituasjon og økonomi. Andre sosioøkonomiske faktorer kan være kjønn, religion, boforhold og sosiale nettverk.

Et sosialt nettverk er med på å støtte barnets utvikling i form av relasjoner og sosiale ferdigheter, men også foreldrestøtte i form av avlastning. Spesielt i kollektivistiske kulturer finner man ofte et sterkere sosialt nettverk der foreldre ofte kan forvente at andre foreldre sier ifra dersom barna deres ikke oppfører seg. Dette kan oppleves som en trygghet for foreldrene, og følelsen av å ikke ha dette i Norge kan oppleves som stressende (Friberg, 2019). Psykisk kan det å ha en lav inntekt oppleves som påkjenning ved at det kan begrense familiens muligheter til å delta på sosiale og kulturelle aktiviteter som leirskole, idrettsarrangementer og bursdager, og barna kan risikere å føle seg utelatt eller verstefall falle ut av det sosiale fellesskapet (Skytte, 2019). Samtidig prioriterer det norske samfunnet slike sosiale aktiviteter fordi det blir sett på som viktig for barnets sosiale utvikling, og det kan derfor vekke mistenksomhet dersom man posisjonerer seg annerledes. Tembo & Studsrød (2017) viser til at

foreldrene er enige om at økonomiske utfordringer snevrer inn mulighetene til barna i Norge mer enn det ville gjort i hjemlandet. Funnene påpeker at forbruk og foreldreskap blir i større grad innvevd i hverandre enn hva de gjorde før.

Det er ofte et stigma rundt det å leve i fattigdom (Skytte, 2019). Samtidig påpekes det i en undersøkelse av Skytte (2019) at innvandrerbarn ofte ikke opplevde sin egen families økonomi som dårlig. De pekte på at mange minoritetsforeldre er gode til å skjerme barna sine for opplevelsen og konsekvensene av å være fattig. Det er når de sosioøkonomiske vilkårene foreldrene har påvirker barnas omsorgssituasjon på en negativ måte at det anses som et problem.

3.5 Kollektivistisk og individualistisk kultur

Kultur er et verdiladet begrep som for mange har mange assosiasjoner. Garsjø (2011) beskriver kultur slik: «den omfatter livsmønstre hos en menneskegruppe, deres hverdag, verdier, levesett og moral, uttrykksform og omgangsform» (s.229). Enn annen oppfatning av kultur er «et system av kunnskap, ideer, verdier, regler som ligger bak hva vi gjør og som uttrykkes gjennom det vi gjør» (Rugkåsa et al., 2017, s. 26). Det er disse oppfatningene av kultur som blir brukt i denne oppgaven.

Som nevnt tidligere, rommer kultur mangt, og det finnes flere underkategorier. To av disse er kollektivistisk og individualistisk kultur. Et sentralt fokus i denne oppgave er forskjellen på de to kulturene og hvordan de påvirker barneoppdragelsen i minoritetsfamilier, og jeg vil derfor forklare hovedtrekkene innenfor hver av dem.

I land med politisk og økonomisk ustabilitet, er det storfamilien og individenes gjensidige avhengighet som utgjør betingelsene for sikkerhet og støtte (Jávo, 2010). Storfamilien avgrenses ofte til familie og slektskap, men kan også være småsamfunn som trossamfunn og etnisitet. Mål og verdier på gruppenivå verdsettes høyere enn individets personlige behov. Viktige verdier er lojalitet og lydighet for familien, og preges ofte av tanke- og væremåter som allerede er fastsatte i kulturen (Friberg, 2019). Noe av det viktigste et barn lærer i

oppdragelsen er å verdsette og respektere familien, kulturen, religionen og tradisjoner (Skytte, 2019). Den enkelte individs handlinger baseres på gruppens interesser. Handlinger som fører til et resultat i strid med gruppens interesser, vil ha en negativ effekt på resten av familien og risikere å bli sett ned på (Friberg, 2019).

I land med mer politisk og økonomisk stabilitet, slik som i Norge og andre land regnet som i-land, er det ofte individualistiske holdninger som dominerer. Barn i individualistiske kulturer blir oppdratt til å kunne ta ansvar for sitt eget liv og handlinger (Skytte, 2019). Fokuset ligger i barnets egen selvrealisering og personlig uavhengighet. Foreldre som oppdrar barna sine etter et individualistisk syn er med på støtte barnets utvikling av selvstendighet, fordi målet er at barnet skal vokse opp å kunne utvikle individuelle evner og kunne klare seg selv. Mål og verdier på gruppenivå velges bort og heller et større fokus på å tilfredsstille sine egne personlige mål og interesser (Friberg, 2019). I et individualistisk livssyn betraktes alle familiemedlemmer som likeverdige og i stand til å ta avgjørelser angående sitt eget liv (Skytte, 2019).

Det er viktig å fremheve at mennesket blir sett på som et eget individ i både kollektivistiske og individualistiske kulturer (Jávo, 2019). Samtidig er sosiale relasjoner en viktig faktor i individets utvikling i begge kulturer. Noe av forskjellene ligger i at utviklingen i den kollektivistiske kulturen ligger i sosialiseringen innad i storfamilien, mens den individualistiske kulturen legger vekt på individualiteten hos personen og økningen av relasjoner gjennom årene (Skytte, 2019). Begge disse begrepene om kultur er en viktig faktor i forståelsen av foreldrenes grunnlag og bakgrunn for barnas oppdragelse i en ny kontekst, og som videre er sentral den av å forstå barnets utvikling.

3.6 Tilknytningsteori – et vestlig fenomen?

John Bowlby begynte på 1950-tallet å forske på barns tidlige utvikling da han mente at det var nødvendig for spedbarn å ha en stabil og vedvarende relasjon til en omsorgsgiver (Bunkholdt & Kvaran, 2021). Senere ble denne forskningen videreutviklet til kjente tilknytningsteorier, som i dag ofte blir brukt i det norske barnevernet og andre instanser (Bunkholdt & Kvaran, 2021). De baserer seg på premissene om at alle barn trenger beskyttelse, støtte og emosjonelle

responsive relasjoner for å oppnå en positiv utvikling (Lawler et al., 2011). Hovedsakelig var det tilknytningen til mor som var i fokus, men har i senere tid også anerkjent fedre og andre omsorgsgivere. Den blir brukt til å vurdere foreldre og barns samspill og relasjon. Ved å rette oppmerksomheten på barn-foreldrerelasjonen, kan man deretter vurdere kvaliteten på barnets utvikling (Lawler et al., 2011).

Tilknytningsteorien er en sentral del av det teoretiske rammeverket barnevernet jobber rundt. Den legger til grunn at kvaliteten av foreldre-barn-relasjonen er avgjørende for barnets psykososiale utvikling, og et avvikende tilknytningsforhold kan føre til økt risiko for å påvirke barnas atferd negativt (Jávo, 2010). Samtidig har denne teorien fått kritikk for å hovedsakelig være basert på vestlige verdier og forventninger (Lawler et al., 2011) (Bunkholdt & Kvaran, 2021). Flere uttrykker bekymring over tilknytningsteoriens anvendelighet i ikke-vestlige kulturer som typisk har andre verdier og tradisjoner (Lawler et al., 2011). For eksempel finnes sensitivitetshypotesen. Hypotesen går ut på at kvaliteten på relasjonen mellom foreldre og barn, vurderes etter omsorgspersonens sensitivitet/følsomhet (Jávo, 2010). Forskning viser forskjeller i kulturelle verdier i foreldrenes i responstiden når barnet gråt. Foreldre med kollektivistiske (ikke-vestlige) verdier hadde en proaktiv respons, noe som tyder på avhengighet. Foreldre med individualistiske (vestlige) verdier hadde en utsettelsesrespons, noe som fremmer uavhengighet. Kulturer har altså forskjellige måter å uttrykke sin kjærlighet og verdsettelse av hverandre på. For eksempel kan det regnes som respektfullt i Midtøsten og Asia å ikke ha øyekontakt. I norsk kultur kan lite øyekontakt indikere mangel på interesse og relasjonsproblemer. For en barnevernsarbeider kan det være utfordrende å vurdere samspillet til en familie fra en annen kultur uten å ha forkunnskaper om hva som er forventet atferd hos barnet. For etniske minoritetsforeldre kan slike kulturforskjeller føre til unødvendige misforståelser i møtet med majoritetssamfunnet og påvirke deres opplevelse som foreldre.

4. Sentrale funn

I dette kapittelet vil jeg presentere noen sentrale funn fra de utvalgte artiklene. Jeg vil derfor oppsummere kort hva hver artikkel gikk ut på og hvilke funn som ble gjort. Disse funnene vil i det kommende kapittelet bli drøftet sammen med teori.

4.1 Foreldreskap i det norske samfunnet

Slik som andre samfunnsgrupper, er også etniske minoriteter en gruppe med mange ulike typer mennesker og medfølgende varierende meninger. Studien til Tembo m. fl. (2020) baserer seg på forskningsintervjuer gjort på 15 immigrantforeldre i Norge der to tredjedeler av foreldrene har vært i kontakt med barnevernet, mens resten hadde ikke hatt noe tidligere kontakt med barnevernet. Funnene i studien viste til at foreldrene følte seg kontrollert av det norske systemet. Studien viste at innvandrerforeldre følte at staten tok lite hensyn til hva som var for familiens beste, men heller vektla alle vurderinger etter det barnet sa. Studien fant også at innvandrerforeldre følte seg stigmatisert og dømt av majoritetssamfunnet generelt, og dette ble ekstra tydelig hos fagfolk. Studien tolket frykten for å bli nøye gransket ledet til en sårbarhet, som førte til at mange unngikk å oppsøke nødvendig hjelp for barna sine.

I artikkelen til Tembo- Pankuku og Studsrød (2021) utforsker de temaer rundt hvordan innvandrerforeldre opplever møtet med det norske velferdssystemet og hva som oppfattes som en «god nok» forelder. Den er basert på blant annet studier der innvandrerforeldre diskuterer sin posisjon som forelder i den vestlige verdenen. Funnene i denne artikkelen er at innvandrerforeldre hadde en annen oppfatning av hva som er god barneoppdragelse i forhold til majoritetssamfunnet. Det norske velferdssystemet har en helt annen forventning til hvordan man skal oppdra barn som forelder, enn de selv hadde. Forfatteren fant at innvandrerforeldre opplevde disse kravene som altfor strenge og vanskelig å opprettholde. En av grunnene som hadde en stor påvirkning, var de økonomiske faktorene. Andre faktorer var frykten for barnevernet og uklare grenser for hva som regnes som barnemishandling og omsorgssvikt. Studien viste til at mange innvandrerforeldre hadde en følelse av at de ikke strekker til som foreldre.

Denne opplevelsen underbygges av studien til Tembo og Studsrød (2017). I studien ble det holdt forskningsintervju på 13 foreldre som har immigrert til Norge. Noen av barna ble født i utlandet, mens noen av barna ble født i Norge. 8 av foreldrene i studien har hatt kontakt med barnevernet, mens 5 ikke hadde det. Alle informantene kom fra en kollektivistisk kultur og studien utforsket hvilke forskjeller de møtte på i den individualistiske kulturen i Norge. Funnene var at innvandrerforeldrene opplevde at foreldreskapet deres ble utvidet i form av å få flere forventninger og oppgaver, som for eksempel å involvere seg enda mer i barnets liv,

foreldreatferd og et materialistisk press. Samtidig følte de at foreldreskapet ble innsnevret. Foreldrene opplevde at deres foreldreskap i Norge opplevdes som strengere og smalere enn det gjorde i hjemlandet. Større grad av offentlig inngripen i det private familieliv var noe de også synes var nytt. Studien tolket funnene som at mye av barrieren lå i fortolkningen av hva barnets beste innebærer.

Friberg (2019) hadde en studie der han intervjuet foreldre med pakistansk, somalisk og srilankisk bakgrunn om ulike bekymringer og utfordringer de møter på som innvandrereforeldre i Norge. Funnene av studien kan oppsummeres i tre hovedfunn. Et av funnene var at foreldrene følte de mistet sin foreldreautoritet hos barna. Videre hvordan de følte den norske kulturen var fremmed og ukjent, og opplevde at den kunne stå i strid med sin egen kultur. Foreldrene mente dette lå i mangelen av respekt og hva barna lærer av de norske normene og verdiene. Et gjentakende tema er skuffelse over hvordan barna vokser oppe med ulike normer og verdier enn dem selv. Et annet funn var at innvandrereforeldre ønsket hjelp og veiledning, men lot være på grunn av frykten for å bli overvåket og det vanskelige forholdet til barnevernet. Det siste hovedfunnet handlet om redselen for at barna skal ta til seg den norske individualistiske livsførselen, som de mente var en kultur uten normer og verdier.

5. Drøfting

I drøftingen vil jeg se nærmere på noen hovedfunn som gikk igjen i de fire artiklene for å kunne svare på problemstillingen. Hovedfunnene handler om utfordringer i å ha annerledes verdier, forventninger fra samfunnet og frykten for barnevernet. Dette er forhold som er relevante å drøfte i arbeidet med etniske minoritetsfamilier og i forståelsen av å være en forelder i en helt ny kontekst.

5.1 Et normløst samfunn

En gjentakende bekymring hos etniske minoritetsforeldre var påvirkningen av den norske individualistiske kulturen som barna vokste opp i (Friberg, 2019; Tembo et al., 2020). Deres hjemkultur var ofte sterkt preget av kollektivistisk kultur der noe av det viktigste de lærer er å være lydige og lojale mot sin familie, noe de fryktet skulle forsvinne i den norske kulturen.

Familiens interesser skulle være en sentral del av valgene de tok, men de mente barna ble lært det motsatte på skolen. De følte barna ble lært opp til å bli «egoistiske» i det noen beskrev som et normløst samfunn. Den norske kulturen gikk spesielt utover tradisjonene og religionen som begge er sentrale elementer i oppdragelsen hos etniske minoritetsforeldre (Friberg, 2019).

Funnene i studiene viser til at innvandrerforeldre opplevde det som krevende å videreføre sine verdier til sine barn i Norge (Friberg, 2019). Ifølge foreldrene var en av grunnene til dette at barna vokste opp i et individualistisk samfunn som de mente lærte de opp til å bli «normløse» og «egoistiske» (Friberg, 2019). Et eksempel som ofte ble tatt opp var synet på kjæreste. Innenfor religioner skal man vente til ekteskap for å ha samleie, og typisk for kollektivistisk kultur er det at foreldrene skal velge mannen eller kona til barna sine når de blir eldre. Barnas fremtidige mann/kone skal gagne hele familien, ikke bare dem selv. Dette strider med de norske individualistiske verdiene om at personen det gjelder selv skal kunne velge om man ønsker kjæreste eller ha samleie med noen. Barna havner da i en verdi- og lojalitetskonflikt, der barna føler de velger mellom foreldrenes eller majoritetssamfunnets verdier. Dersom barna velger å prioritere majoritetssamfunnets verdier, kan dette for etniske minoritetsforeldre oppleves som et nederlag. Spesielt temaet om samleie før ekteskap, er i flere kulturer ansett som svært viktig for familiens ære, og innad i miljøet føre til skam over foreldrenes oppdragelse. Denne utfordringen kan sees i lys av Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell. De ulike verdiene som barna adapterer fra det norske samfunnet på makronivå og mikronivå, påvirker atferden til barna. Dette kan igjen påvirke relasjonen mellom foreldre og barn. Å bryte med sin families verdier er et alvorlig skritt å ta og kan føre til at personen det gjelder blir utstøtt og mister sin kulturelle tilhørighet (Jávo, 2010). For å forhindre slike konflikter i barnas utvikling, kan barnevernet utvide sin kunnskap om hvordan man kan ivareta religion og tradisjoner i det barnevernsfaglige arbeidet. I familiekonflikter der temaet er arrangert ekteskap og seksualitet foreslår Jávo (2010) at det er viktig å skape toleranse og forsoning mellom generasjonene, men samtidig kunne se det i generasjonsperspektiv og et kulturelt helhetsperspektiv. Ali (2015) viser til at det er en mangel på kunnskap i barnevernet om hvilke verdier og tradisjoner fra hjemlandet som kan overføres inn i den norske kulturen.

I studien til Friberg (2019) og var et annet sentralt funn at etniske minoritetsforeldre følte på en mangel av foreldreautoritet i oppdragelsen av barna. Studiene til Tembo-Pankuku &

Studsrød (2022) og Tembo m. fl. (2021) understreker også dette funnet. Som nevnt tidligere, syntes foreldrene det var vanskelig å opprettholde sine tradisjonelle normer og verdier. En sentral verdi i det kollektivistiske livssynet er at barna skal være lojale og lydige mot foreldrene sine. Denne respekten barna skal ha for foreldrene er en viktig del av oppdragelsen. Foreldreautoritet er grunnleggende i alle kulturer, men spesielt i kollektivistiske kulturer er dette viktig for barneoppdragelsen. Det er en grunnleggende verdi å respektere foreldrene som et «overhode» i familien, og mye av oppdragelsen legger vekt på barnas lydighet overfor foreldrene (Jávo, 2010). Mangelen av respekt gjorde det utfordrende å disiplinere barn med vanskelig kontrollerbar atferd. Vanskelig kontrollerbar atferd kan øke foreldrenes behov for å straffe eller kontrollere dem, og i verstefall føre til tanker om at barn burde straffes fysisk (Jávo, 2019). Samtidig visste foreldrene at dette ikke var en akseptabel metode i Norge, og kunne føre til at de hadde mistet omsorgen for barna. Foreldrene følte derfor at de manglet viktige oppdragelsesverktøy i rollen som forelder. I lys av Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell kan man se hvordan norske normer og lover på makronivå påvirker foreldreskapet (Skytte, 2019). Et forebyggende tiltak i barnevernet er å øke kompetansen hos etniske minoritetsforeldre om andre oppdragelsesverktøy som kan benyttes i oppdragelsen gjennom ulike veiledningskurs.

Ifølge Bronfenbrenners teori kan familiens kulturelle utfordringer oppstå som følge av komplekse forhold på ulike nivåer. Teorien fremhever hvordan systemer og miljøer rundt påvirker barnets utvikling. Det poengteres at stabilitet og like forventninger i hjemmet og i miljøer rundt, slik som skolen og vennegjengen, er av betydning. Dersom barnet opplever store motsetninger i verdiene hjemme og miljøene rundt, kan barnet oppleve en verdi- og lojalitetskonflikt. For eksempel om foreldrene har et sterkt ønske om at barna ikke skal ha svømming med det motsatte kjønn, men skolen legger opp til det, kan dette skape utfordringer i barnets sinn i forhold til forventninger hjemme.

Det er viktig at barnevernsarbeidere forstår hvordan ulike miljøer påvirker barnets utvikling, og at overganger mellom disse miljøene kan være utfordrende. I eksempelet over kan et godt samarbeid mellom skole og foreldre, tilrettelagt av barneverntjenesten, bidra til en enklere overgang for barnet. Dette samarbeidet kan etablere en sammenheng mellom verdier og normer i hjemmet og på skolen, og videre kommunisere disse forventningene til barnet (Jávo,

2010). Dette legger til rette for en mer stabil og sammenhengende oppvekst som støtter barnets utvikling og trivsel. Veiledning av foreldre og skole (eller andre miljøer) på mesonivå, i tråd med Bronfenbrenners modell, vil bedre samspillet med barnet på mikronivå og skape en bedre relasjon (Gulbrandsen, 2017).

5.2 Forventninger

Funnene i artiklene pekte på mange av de samme opplevelsene av å være en etnisk minoritetsforelder i Norge. Studiene viser til at etniske minoritetsforeldrene var kritiske til de norske normene og verdiene, men at de følte den norske befolkningen på mange måter var like kritiske til deres normer og verdier. Foreldrene viste til en forhåndsdomming fra majoritetsbefolkningen. Dette kan tyde på en underliggende etnosentrisk holdning i majoritetssamfunnet. Dette bygger på De Coninck (2023) sin artikkel om forventningene av flyktninger fra vestlige og ikke-vestlige land. Ifølge studiene viste disse underliggende fordommene seg på flere måter, men spesielt gjennom økonomiske og sosiale forventninger.

5.2.1 Økonomiske forventninger

Det norske majoritetssamfunnet viser til høye økonomiske standarder. Funnene i studiene viste til at etniske minoritetsforeldre følte at det var et stort fokus på forbruk og materialistiske holdninger i det norske samfunnet (Tembo & Studsrød, 2017; Tembo-Pankuku & Studsrød, 2022). Statistikken som ble presentert, viser til at etniske minoritetsforeldre representerer en større del av lavinntektsfamilier i Norge. Det viser til en sosial skjevhet i samfunnet. Dette understrekes av et flertall av barn med etnisk minoritetsbakgrunn har økonomiske tiltak i barnevernet. Dette er i tråd med Tembos og Studsrøds (2017) funn om som peker på at økonomiske utfordringer ofte kan tolkes som svikt hos foreldrene, og at dette kan spesielt ramme etniske minoriteter.

Etniske minoritetsforeldre opplevde at deres sosioøkonomiske status hadde en sammenheng med å være en dårlig forelder. Etniske minoritetsfamilier opplever ofte et press på å måtte opprettholde en viss levestandard for å sikre positive utvikling i form av sosioøkonomiske faktorer, mens de kjenner på et konstant press fra barnevernet (Lunga et al., 2021).

Sosioøkonomiske faktorer og frykten for barnevernet rammer spesielt etniske

minoritetsforeldre, ettersom de i større grad risikerer å falle ut av fellesskapet i Norge på grunn av sosioøkonomiske faktorer (Paulsen & Mohammad-Roe, 2021). Dette kan være en faktor i forhold til deres overrepresentasjon i barnevernet (Paulsen & Mohammad-Roe, 2021). Flere av informantene fortalte om at det ikke opplevdes som «godt nok» å kun forsørge de grunnleggende behovene til barna (Tembo-Pankuku & Studsrød, 2022). Dette førte videre til at de var redde for å miste omsorgen til barna på grunn av at de ikke ble regnet som gode nok foreldre.

5.2.2 Forventninger fra samfunnet

Funnene i studien Tembo m. fl. (2020) legger fram at det opplevdes som en «ulempe» å være en etnisk minoritetsforelder i det norske samfunnet. Foreldrene i studien følte et underliggende stigma rundt deres rolle i samfunnet. Stigmaene gikk ut på at de ikke var gode nok som foreldre på grunn av deres bakgrunn. Det kan tyde på at majoritetsbefolkningen har en etnosentrisk holdning i forhold til hva de selv synes er riktig oppdragelse, som de også mener andre kulturer mangler. Denne holdningen førte til at foreldrene i studien følte de måtte endre oppførsel i offentligheten. For eksempel var de redde for å være strenge med barna i offentligheten på grunn av frykten for at noen skulle tenke at de er voldelige eller ikke er egnet som foreldre, og dermed varsle barneverntjenesten. I henhold til Bronfenbrenners modell påvirket samfunnets forventninger deres rolle som både forelder og etnisk minoritet i samfunnet. De mente at etniske minoritetsforeldre ble nøyere gransket og fulgt med i velferdssystemet fordi norske forhåndsdomte dem som dårlige foreldre basert på hva de hadde hørt om oppdragerpraksisen fra deres kultur (Tembo et al., 2020).

5.3 Frykten for barnevernet

En gjentagende utfordring på systemnivå var en grunnleggende frykt for barnevernet. Funnene viste til mange utfordringer som påvirket foreldreskapet til etniske minoriteter, og flertallet av disse var på grunn av barnevernets posisjon og makt (Tembo-Pankuku & Studsrød, 2022) En del av informantene hadde ikke hatt noe form for kontakt med barnevernet, men hadde hørt ulike historier fra andre i nærmiljøet og var derfor skeptisk til arbeidet barnevernet gjorde. Ut fra studiene kunne vi dele de i to underkategorier som viste til grunner for mistillit hos etniske minoritetsforeldre i forhold til barnevernet. Undertemaene var urettferdig vurdering av barnevernet i arbeidet de gjør og ulik forståelse av barnets beste.

5.3.1 Vurderingen av omsorgsevne

Funnene i studiene peker på at innvandrere foreldre viste forståelse for hva målet til barnevernet var, men var kritisk til hvordan de utførte arbeidet sitt. Alle visste at en del av arbeidet til barnevernet var å gi råd og veiledning, og hjelpe barn i sårbare situasjoner som blant annet omsorgssvikt. Likevel kan vi se på Ipsos-undersøkelsen (2017) at minoriteter har minst tillit til barnevernet ut av alle de norske velferdsinstitusjonene. I studien til Tembo og Studsrød (2017) pekte på at denne mistilliten kom fra blant annet målestokken for at vurderinger av saker ikke var tilstrekkelig for familier fra andre kulturer. Dette henger i tråd med kritikken Lawler m. fl. (2011) hadde om vurderingsverktøy som baseres på tilknytningsteori. En informant beskriver dette mer som en kulturell preferanse enn å være god forelder, for i hjemlandet måler man en god forelder etter om man kan forsørge barna eller ikke (Tembo & Studsrød, 2017). Dette kan indikere at en del av mistilliten lå i vurderingsmetodene og rammeverkene rundt barnevernets arbeid.

5.3.1 Forståelse av barnets beste

Artiklene pekte på at en faktor for mangel på tillit mellom minoriteter og barnevernet er at de hadde blitt fortalt historier om maktutøvelsen til barnevernet. Ofte hørte de dette fra personer i nær omkrets, som styrket troverdigheten av historien. En gjenganger i fortellingene var at barnevernet tok barn uten en «god» grunn eller at det ble satt inn tiltak som ikke tok hensyn til familien. Dette var med på å påvirke andre etniske minoritetsforeldres forventninger og meninger om barnevernet på en negativ måte. Studien til Tembo-Pankuku & Studsrød (2022) understreker dette argumentet ved at faktorer de mente ikke hadde noe med omsorgssituasjonen, ble tatt med i vurderingen. Det at foreldrene ikke var enig i tiltaket eller synes det ikke var en «god» nok grunn, kan indikere at en del av utfordringen ligger i forståelsen av barnets beste. Studien til Tembo & Studsrød (2017) støtter under dette ved at de fant at etniske minoritetsforeldre opplevde det som anses å være et godt foreldreskap og barnets beste, svært forskjellig i Norge i forhold til hjemlandet. Foreldrene i studiene var alle enige om at de ville barnets beste, men hvordan de skulle oppnå dette var utfordringen. Mange ønsket råd og veiledning i foreldreskapet sitt, men på grunn av alt det negative de hadde hørt i samspill med uklare grenser for hva som anses som omsorgssvikt i det norske samfunnet, unngikk de å be om hjelp i frykt for konsekvenser hos barnevernet. Kipperberg

(2015) mener at i møtet med minoritetsfamilier må det legges til rette for at foreldrene får muligheten til å fortelle om sin forståelse av barnets beste og legge til grunn for hva det legges vekt på i vurderingene. På den andre siden har et samfunn rett til å sette egne grenser om hva de tolerer eller ikke.

5.4 Støtte i rollen som forelder

I denne delen har jeg tenkt til å se på noen måter som viser hvordan en kan styrke forholdet mellom etniske minoritetsfamilier og barnevernet. Det er ingen tvil om at frykten for barnevernet er en sentral faktor i foreldreskapet til etniske minoriteter i Norge. Jeg skal derfor vise til noen tiltak jeg mener kan være med å minske denne faktoren og hvordan dette kan bidra til et bedre samarbeidet.

Ali (2019) i samarbeid med Norsk Innvandrersforum, skrev en artikkel om ulike tiltak som må iverksettes for å øke kulturkompetansen i barnevernet. Han mener barnevernet må styrke sin flerkulturelle kompetanse i utdanningen og rekruttere flere ansatte med ulik bakgrunn. Dette kan være med å redusere frykten ved at man møter på noen som kanskje har tilnærmet kjennskap til sine egne verdier, og derfor enklere kunne forstå deres behov. Tiltak som styrker foreldrerollen, er noe han også legger vekt på. Gjennom veiledning kan foreldre lære mer om ulike oppdragelsesverktøy, barnevernstjenestens mandat og hva barnevernet legger til grunn for tiltak. Slik som Tembo & Studsrød (2022) påpeker, har mange etniske minoritetsforeldre vanskeligheter med å forstå hva som legges til grunn for tiltak og omsorgsovertakelser, kan det å bruke mer tid på kommunikasjon føre til gjensidig forståelse. En utfordring med dette er at barnevernet ofte har begrenset med tid, og derfor kan denne delen ofte bli neglisjert.

Skytte (2019) legger vekt på å anerkjenne foreldrenes minoritetssituasjon i vurdering av foreldres omsorgskompetanse. Etniske minoritetsforeldre opplever forventninger fra eget miljø, majoritetssamfunnet og som foreldre, og det kan være vanskelig å håndtere alt samtidig. Spesielt krevende er det når de føler på lite anerkjennelse fra samfunnet. Det er derfor viktig å ta med foreldrenes minoritetssituasjon og den tidvise diskrimineringen de opplever, med i vurderingen av omsorgen. Jávo (2010) sier det er viktig for alle fagfolk å være oppmerksom på egne etnosentriske holdninger og eventuelle fordommer. Hun legger til at ansatte i barnevernet bør oppøve evnen til empati, samt åpenhet og villighet til å forstå andres perspektiv. Dette vil være fordelaktig i møte med etniske minoritetsforeldre.

6. Konklusjon

I denne oppgaven har jeg undersøkt hvilke faktorer som påvirker etnisk minoritetsforeldres opplevelse av å oppdra barn i Norge, og sett på ulike tiltak og måter å forebygge negative opplevelser. Ved å bruke litteraturstudie som metode, har jeg fått utforsket tematikken på et dypere nivå. Anvendelsen av teori har ført til at jeg har fått sett på hvordan ulike faktorer på ulike systemnivå påvirker hverandre på en kompleks måte, og hvordan dette synes i oppdragelsen av barna. Jeg har også sett på ulikhetene mellom kollektivistiske og individualistiske kulturer og hvordan det kan prege samarbeidet mellom barnevernet og etniske minoriteter. Gjennom dette har jeg tatt frem etniske minoriteters sine erfaringer med og utfordringer rundt foreldreskap i en ny kontekst, og barnevernsansatte sine utfordringer i møtet med en annerledes kultur. Jeg vil nå oppsummere noen av funnene som ble gjort i oppgaven.

Basert på funnene fra litteraturen kan vi konkludere med at etniske minoritetsforeldres opplevelse av foreldreskap blir påvirket av frykten for at barnevernet skulle ta over omsorgen for barna fordi de ikke var gode nok foreldre. Årsaker som førte til denne frykten var blant annet sosioøkonomiske faktorer og kulturelle ulikheter i verdier og normer. En annen årsak var en følelse av stigmatisering av etniske minoritetsforeldres der de følte samfunnet mente barneoppdragelsen deres ikke var god nok. Instansenes pålagte mandat om å rapportere videre til barnevernstjenesten dersom det er grunn til bekymring, var en faktor som kan oppleves som en strukturell maktutøvelse, og etniske minoritetsforeldre følte de som foreldre ble overvåket.

I barnevernsfaglig praksis er det viktig å kunne ta hensyn til de systematiske utfordringene som ulike samfunnsgrupper møter på. Det er derfor avgjørende å iverksette tiltak som kan være med å forebygge etniske minoritetsforeldres frykt for barnevernet, slik at foreldre som holder på å falle utenfor, får den hjelpen de trenger. Det er derfor viktig for barnevernsarbeidere å øke sin kulturkompetanse slik at de kan ivareta etniske minoriteters interessebehov

Kompleksiteten av etniske minoriteters situasjon kan forstås gjennom Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell et nyttig verktøy for barnevernspedagoger. Ved å undersøke hvordan faktorer i de ulike systemene rundt barnet og familien påvirker barnets utvikling, samt foreldrenes omsorgskompetanse, kan barnevernspedagoger bedre engasjere seg i familien ved å forstå hvorfor situasjonen er slik den er. Foreldrene er barnas viktigste støttespiller og det er derfor viktig å ivareta dem slik at de videre kan støtte oppunder barnas utviklingsmuligheter på best mulig måte.

7. Referanser

- Ali, A. (2015). Et flerkulturelt barnevern? - Hvordan fremme dialog mellom barnevernet og etniske minoriteter? *Tidsskriftet Norges barnevern*. 92(2), 148-150.
- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. (2021, februar 10). *Foreldreskap (farskap og morskap)* [Redaksjonellartikkel]. Regjeringen.no; regjeringen.no.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/foreldreskap/farskap-og-morskap/id670491/>
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet Bufdir. (u. å.). *Barnevernstiltak blant barn med innvandrerbakgrunn*. Hentet 10 april 2024 fra:
https://www2.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Barnevernstiltak_blant
- Barnevernloven. (2021). Lov om barneverntjenester (LOV-2021-06-18-97). Hentet fra:
<https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2021-06-18-97/%C2%A71-3>
- Bunkholdt, V., & Kvaran, I. (2021). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid* (2. utgave.). Gyldendal.
- Convention on the Rights of the Child*. (u.å.). OHCHR. Hentet 28. mars 2024 fra:
<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>
- Dalland, O. (2018). *Metode og oppgaveskriving* (6.utg.). Gyldendal Akademisk.
- De Coninck, D. (2023). *The Refugee Paradox During Wartime in Europe: How Ukrainian and Afghan Refugees are (not) Alike*, 57(2), 578-586.
<https://doi.org/10.1177/01979183221116874>
- Friberg, J. H. (2019). *Konflikt, fellesskap og forandring: Foreldreskap og sosial kontroll i innvandrede familier fra Pakistan, Somalia og Sri Lanka*. Cappelen Damm Akademisk/NOASP (Nordic Open Access Scholarly Publishing).
<https://doi.org/10.23865/noasp.75>
- Fylkesnes, M. K. (2018). *Frykt, forhandlinger og deltakelse: Ungdommer og foreldre med etnisk minoritetsbakgrunn i møte med den norske barnevernstjenesten* [Doktorgradsavhandling]. Universitetet i Bergen. <https://bora.uib.no/bora->

[xmlui/bitstream/handle/1956/17871/Dr%20thesis_2018_Marte%20Knag%20Fylkesnes.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://hdl.handle.net/1956/17871/Dr%20thesis_2018_Marte%20Knag%20Fylkesnes.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

- Fylkesnes, M. K., Iversen, A. C., Bjørknes, R., & Nygren, L. (2015). Frykten for barnevernet: en undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 92(2), 80-96
- Greenhalgh, T. & Peacock, R. (2005). *Effectiveness and efficiency of search methods in systematic reviews of complex evidence: audit of primary sources*. *Bmj*, 331(7524), 1064-1065.
- Gulbrandsen, L. M. (2017). *Oppvekst og psykologisk utvikling* (2. utg., p. 408). Universitetsforlaget.
- Ipsos (2017) Tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn https://bibliotek.buudir.no/BUF/101/Tillit_til_barnevernet_blant_personer_med_innvandrerbakgrunn.pdf
- Jávo, C. (2010). *Kulturens betydning for oppdragelse og atferdsproblemer: transkulturell forståelse, veiledning og behandling* (p. 259). Universitetsforlaget.
- Lawler, M. J., Shaver, P. R., & Goodman, G. S. (2011). Toward relationship-based child welfare services. *Children and Youth Services Review*, 33(3), 473–480. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2010.06.018>
- Lunga, S., Fylkesnes, M. K. & Hagatun, K. (2021). Mellom avmakt og motstand – minoriteten romer sine erfaringer med barnevernet. I B. Berg & V. Paulsen (Red.), *Møter mellom minoriteter og barnevernet* (s.57-79). Universitetsforlag.
- Paulsen, V. & Mohammad-Roe, Y. (2021). Akutte flyttinger blant barn med innvandrerbakgrunn. I B. Berg & V. Paulsen (Red.), *Møter mellom minoriteter og barnevernet* (s.82-96). Universitetsforlag.
- Rugkåsa, M. (2018) Etniske minoriteter og sosialt arbeid. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 21(2), 180-185. <https://doi.org/10.18261/issn.2464-3076-2018-02-06>
- Skytte, M. (2019). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid* (M.-C., Jahr, Overs.). (3. utgave.). Gyldendal. (Opprinnelig utgitt 2019)
- Statistisk sentralbyrå. (2016, juli 1). Kwart fjerde barn i barnevernet har innvandrerbakgrunn. Hentet fra: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og->

[kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/kvart-fjerde-barn-i-barnevernet-har-innvandrarbakgrunn](#)

- Tembo, M. J. & Studsrød (2017). Foreldreskap i ny kontekst: Når mor og far har migrert til Norge. I I. Studsrød & S. Tuastad (Red.), *Barneomsorg på norsk: i samspill og spenning mellom hjem og stat* (s.107-124). Universitetsforlaget.
- Tembo, M. J., Studsrød, I., & Young, S. (2021). Governing the family: Immigrant parents' perceptions of the controlling power of the Norwegian welfare system. *European Journal of Social Work*, 24(3), 492–503.
<https://doi.org/10.1080/13691457.2020.1738349>
- Tembo-Pankuku, M. J., & Studsrød, I. (2022). Defining “Good Enough” Parenting. I R. Baikady, S. M. Sajid, J. Przeperski, V. Nadesan, I. Rezaul, & J. Gao (Red.), *The Palgrave Handbook of Global Social Problems* (s. 1–17). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-68127-2_87-1
- Ulvund, Stein Erik: *barneoppdragelse* i Store norske leksikon på snl.no. Hentet 26. mars 2024 fra <https://snl.no/barneoppdragelse>
- Aadnesen, B. N. (2015). Forståelser av barnets beste i et flerkulturelt barnevern i Norge. I E. Kipperberg (Red.) *Når verden banker på: nye utfordringer for profesjonsutøvelse* (s.235-250). Fagbokforlaget.

